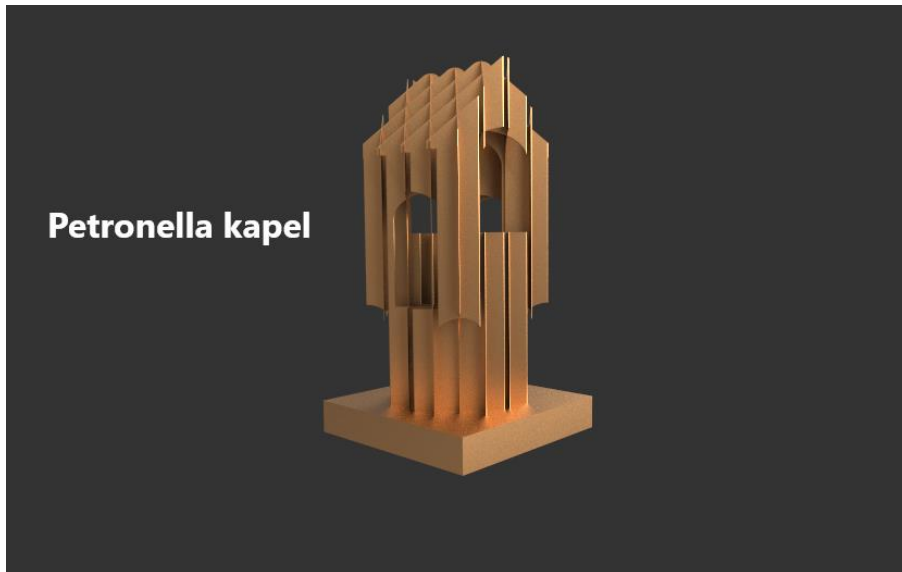

Gouden geschiedenis De Bilt

Toen wij in 1993 verhuisden naar De Bilt en ik, nieuwsgierig naar de nieuwe woonplaats, het boekje 'kleine historie van De Bilt en Bilthoven' van de heer Meijer in de bibliotheek had geleend, bleef ik na lezing ervan zitten met de vraag, waarom er geen enkele verwijzing in De Bilt te vinden was naar de voormalige **Petronella kapel**, die honderden jaren lang het centrum heeft gevormd van het dorp De Bilt?

Motivatie

Met de ontginning van het grondgebied van De Bilt werd rond 1122 aangevangen vanuit het Benedictijner klooster op een oude stroomrug van de Rijn. Lange tijd bestond de bebouwing, in deze nog niet als dorp herkenbare gemeenschap, uit de kloostergebouwen en de langs de ontginningsassen opgetrokken uithoven van het klooster. Dit feit is sinds enige tijd zichtbaar gemaakt door de plaatsing van het Godebald-monument op het voormalig kloosterterrein van Oostbroek.

De splitsing van de abdij in een apart mannen en vrouwenklooster en daarmee de oprichting van de vrouwenklooster gebouwen op het huidige KNMI terrein, gelegen naast het kruispunt van noord-zuid en oost-west verbinding (voorlopers van Universiteitsweg/Soestdijkseweg en Blauwkapelseweg/Holle Bilt) zal snel andere bewoners hebben aangetrokken. De door de kloosterlingen van vrouwenklooster rond 1385 aangelegde reizigerskapel op de splitsing van de Dorpsstraat (Steenstraat) en Blauwkapelseweg (Veenweg) ontwikkelde zich daarna gaandeweg tot het nieuwe centrum van het dorp. Zeker nadat door aanleg van de Biltse Grift de weg naar Bunnik werd verlegd naar de Kapelweg. Zoals op oude prenten is te zien, werd de kapel in latere tijden gebruikt als aanplakzuil waarop de mededelingen werden bevestigd van de plaatselijke gemeenschap. Rond 1670 werden de resten van de kapel waarschijnlijk afgebroken.

Hoewel opgeleid als technicus en niet als historicus, mag ik toch graag nadenken over het ontstaan van het dorp De Bilt. Naar mijn idee zullen nederzettingen bij een kruispunt van wegen zich in de regel symmetrisch langs de assen van het wegenkruis uitbreiden, waarbij het zwaartepunt van de nederzetting zich rond het oorspronkelijke kruispunt bevindt. Bij het dorp De Bilt zien we een asymmetrische groei naar het westen, waarschijnlijk veroorzaakt door het toenemende belang van de Steenstraat aansluiting en de verlegde Bunnikseweg langs vrouwenklooster met de kapel op de splitsing. Op deze manier bezien is De Bilt een dorp ontstaan vanuit twee kernen: het kruispunt Soestdijkse weg – Dorpsstraat en het kruispunt Kapelweg – Dorpsstraat.

Om bovenstaande reden verdient naar mijn mening de **Petronellakapel** een monument als eerste beginsel van het dorp De Bilt:

vanuit Oostbroek werd het gebied ontgonnen, vanuit Vrouwenklooster werd het gebied beheerd en vanuit de kapel en het kruispunt ontstond onze huidige leefgemeenschap!

Een voorbeeld van de situering

Juist de kapel op het kruispunt is met zijn karakteristieke vorm een prima symbool voor het ontstaan van het dorp De Bilt. Het lijkt mij dan ook een leuk initiatief om een monument op of nabij de oorspronkelijke plaats van de kapel te plaatsen. De huidige inrichting van deze locatie heeft nauwelijks nog verwijzingen naar het verleden en kan wel wat opfleuring gebruiken naast de cumulusflat, het standaard straatmeubilair rond de bomen en de verdere nieuwbouw. Omdat het kruispunt op verschillende doorgaande fiets- en wandelroutes ligt zou het monument ook kunnen fungeren als informatiepunt met routekaarten, info over De Bilt, een drink fontein, oplaadpunt voor telefoons e.d. Daarmee zou het ook een deel van zijn oude functie weer oppakken.

Het kruispunt zou dan opgenomen kunnen worden in een korte wandel/flaneerroute langs historische plaatsen en groene gebieden in De Bilt; Kapelweg / Oude Bunnikseweg via Emmalaan, Wilhelminalaan met een voetgangersbrug over de Utrechtseweg en via de Dorpsstraat weer terug naar het kruispunt. Om de onoverzichtelijke situatie op het kruispunt te verbeteren zou ook een rotonde aangelegd kunnen worden waarop het monument centraal is geplaatst.

Hierboven een aantal van de Biltse monumenten langs de wandelroute.

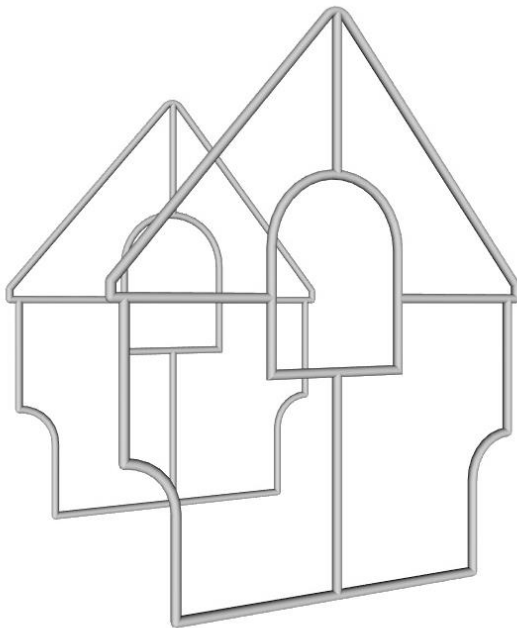
Mogelijke uitvoering

Het dorpsmonument zou meer dienen te behelzen dan een simpele maquette met een verwijzing naar de middeleeuwse kapel. Juist het silhouet van de kapel met de verschillende uitsparingen, dakdetails en uitbouwen zou benadrukt moeten worden. Het liefst in een uitvoering op schaal zodat voorbijgangers een indruk krijgen hoe hun middeleeuwse voorgangers de kapel hebben ervaren.

Om te voorkomen dat het een kopie van de middeleeuwse kapel wordt, zal de uitvoering licht en transparant gehouden moeten worden, zodat deze makkelijk aansluit bij het huidige dorpsgezicht. Materialen om dit te realiseren kunnen glas- en metaalplaat zijn of dunne metalen profielen.

Voorbeeld van een monument opgetrokken uit c.a. 12mm dikke staalplaten. Door de haakse plaatsing van de platen ten opzichte van elkaar ontstaat een stevige, ruimtelijke structuur.

Voorbeeld van een monument, opgebouwd uit ronde profielen.

Voorbeeld van een monument uit geperforeerd plaatstaal.

Zoals getoond, mogelijkheden genoeg om met deze Petronella kapel het verhaal van het ontstaan van het dorp De Bilt eens in het zonnetje te zetten en de oude dorpskern wat aantrekkelijker te maken. Voor het meedenken over de uitvoering kan altijd een beroep op mij worden gedaan.

Leo Schrauwen

Hessenweg 30

3731 JK De Bilt

lsn1953@gmail.com